

Ilmailumääräystä OPS M1-2 täydentävä ohje

Suomen Ilmailuliitto ry

Sisällysluettelo

SISÄLLYSLUETTELO	2
ALKUSANAT	3
YLEISTÄ TÄSTÄ OHJEESTA	4
MÄÄRITELMIÄ JA TOIMENKUVIA ERILAISIA TEHTÄVISSÄ	4
Lentokilpailu	4
Muu ilmailutapahtuma (esim. paikallinen Fly-Inn-tapahtuma)	4
Lentotoiminnanjohtaja/-koordinaattori	4
VAATIMUKSIA ERILAISILLE ILMAILUTAPAHTUMILLE	5
Pieni lentonäytös	5
Lentokilpailu (Ei yleisötilaisuus, järjestetään lentoasemalla)	6
Kerhon järjestämä ”Fly-In” tapahtuma	7
TURVALLISUUS JA RISKIARVIOT	8
TAPAHTUMATURVALLISUUS	8
YLEISÖTURVALLISUUS	8
NÄYTÖSTURVALLISUUS (LENTONÄYTÖKSESSÄ)	8
LENTOTURVALLISUUS	8
OHJE ILMAILUTAPAHTUMIEN RISKIENHALLINTATAULUKON TEKEMISEEN	9
Tavoite	9
Yleistä	9
Riskienhallintataulukon täyttäminen	10
1 Uhkan kuvaus	10
.....	10
2 Riskin kuvaus	11
3 Arvio riskistä	11
4 Riskejä pienentävät toimenpiteet	12
5 Arvio jäännösriskistä	12
6 Riskien seuranta tapahtuman aikana ja vastuuhenkilö	12
LIITE LENTONÄYTÖKSEN TAI -KILPAILUN RISKIENHALLINTATAULUKKO	13
RISKIMATRIISI	14
RISKIENHALLINTATAULUKKO	15

Alkusanat

6.5.2024 julkaistun, OPS M1-2 ilmailumääräyksen tarkoituksena oli päivittää vuonna 1997 annettu, sisällöltään osin vanhentunut määräys. Päivitystarvetta oli todettu muun muassa riskinarviointia koskevissa vaatimuksissa, näytöksen järjestäjän ja näytöksen johtajan tehtävissä ja vastuissa, jälkiraportoinnissa, näytöslentäjän hyväksymistodistusta koskevissa menettelyissä sekä pienimuotoisia ja suuria näytöksiä koskevien vaatimusten erottelussa. Koska Euroopan unionin tasolla ei edelleenkään säädellä lentonäytösten ja kilpailujen järjestämisestä, Traficom päivitti kansallista määräystä. Määräyksen perustana on edelleen ilmailulain (864/2014) 72 §, jonka perusteella annetaan määräykset ilmailutapahtuman turvallisen järjestämisen, sekä lentonäytösluvan ja lentokilpailuluvan saamisen edellytyksistä.

Määräyksessä viitataan myös muuta kuin ilmailutoimintaa koskevaan lainsäädäntöön muun muassa tapauksissa, joiden katsotaan olevan yleisötapahtumia (<https://poliisi.fi/yleisotilaisuudet>) tai jotka mahdollisesti vaativat erityisjärjestelyitä tai muunlaista, normaalitoiminnasta poikkeavaa varautumista pelastustoimelta (<https://pelastustoimi.fi/asiointi/yleisotilaisuuden-valvonta/yleisotilaisuuden-pelastussuunnitelma>). Myös näiden lakien soveltuviin pykäliin kannattaa tutustua mitä tahansa ilmailutapahtumaa suunniteltaessa.

Perusasiakirjana tulee käyttää ilmailumääräystä OPS M1-2 ja sen perustelumuihistiota, tämän ohjeen tehtävänä on täydentää em. dokumentteja.

Eräs keskeinen tarkoitus OPS M1-2 määräystä päivitettäessä liittyi seuraaviin asioihin:

- Haluttiin jaotella ilmailun eri lajien moninaiset tapahtumat selkeämmin siten, että järjestäjille muodostuisi selkeä käsitys siitä ”*onko suunnittelemani ilmailutapahtuma sellainen, että se tarvitsee lentonäytös- tai kilpailuluvan?*”.
- Tavoitteena oli myös tehostaa harraste- ja yleisilmailun sisäistä turvallisuuskulttuuria tuomalla määräykseen velvoitteena uusi toiminto: Järjestettävän tapahtuman riskiarvion laatiminen. Vaikka ilmailutapahtuma ei tarvitsisikaan näytös- tai kilpailulupaa, se tarvitsee kuitenkin aina riskiarvion. Tätä riskiarviota ei kuitenkaan aina tarvitse toimittaa viranomaiselle, mutta asia tulee kuitenkin miettiä tapahtumaa suunniteltaessa.
 - Turvallisuus on toimintojen kokonaisuus, jolla pyritään siihen, että uhkat ja riskit ovat hallinnassa, ja että niitä tarkastellaan ennen tapahtumaa ja että niitä pyritään pienentämään hyväksyttävälle tasolle.
- Jälkiraportoinnin tarkoitus on vastata mm. seuraaviin kysymyksiin
 - *Menikö tapahtuma siten kuin oli suunniteltu?*
 - *Mitä asioita olisi pitänyt tehdä toisin?*
 - *Mikä toimi erityisen hyvin?*
 - *Jos tuli ”yllätyksiä” tapahtuman aikana, miten ne voi huomioida seuraavalla kerralla?*

Tämä ohje sisältää myös mallin riskienhallintataulukosta, jonka avulla on helpompi laatia riskiarvioita erilaisia ilmailutapahtumia varten.

Yleistä tästä ohjeesta

Ilmailumääräys OPS M1-2 kokonaisuudessaan koskee ennen kaikkea suuria lentonäytöksiä ja lentokilpailuita,

- jotka ovat yleisötilaisuuksia
 - joissa on taitolentoa.

Pieniin lentonäytöksiin sekä lentokilpailuihin, jotka eivät ole yleisötilaisuuksia, sovelletaan vain osaa määräyksen vaatimuksista. Näistä lievennetyistä vaatimuksista määrätään määräyksen kohdissa 4.6 (yksittäiset lentoesitykset), 5 (pienet lentonäytökset) ja 6 (lentokilpailut).

Määritelmiä ja toimenkuvia erilaissa tehtävissä

Ohjeeseen on lisätty myös muutama uusi määritelmä helpottamaan kokonaisuuden hahmottamista.

Lentokilpailu

Lentokilpailu on ilmailussa järjestettävä kilpailumuotoinen tapahtuma, jossa osallistujat suorittavat ennalta määritellyjä lentotehtäviä tai -suorituksia, ja suorituksia arvioidaan objektiivisin tai subjektiivisin kriteerein, kuten tarkkuuden, etäisyyden, nopeuden tai teknisen taidokkuuden perusteella. Lentokilpailun tavoitteena on vertailla osallistujien suorituksia ja määrittää paremmuusjärjestys sääntöjen mukaisesti. Lentokilpailu voi olla samalla myös yleisötilaisuus.

Muu ilmailutapahtuma (esim. paikallinen Fly-Inn-tapahtuma)

Lentosääntöjen ja tavanomaisen ilmailukäytännön mukaisesti järjestettävä paikallinen ilmailutapahtuma, joka ei vaadi lentonäytös- tai kilpailulupia Traficomilta.

- Tulee kuitenkin huomioida yleisötilaisuuksia koskeva lainsäädäntö:
 - kokoontumislaki
 - pelastuslaki
 - kuluttajaturvallisuuslaki

Lentotoiminnanjohtaja/-koordinaattori

Tämä tehtävä erilaissa ilmailutapahtumissa liittyy järjestyksen ylläpitämiseen tapahtuman aikaisessa ilmailukäytännössä ilmailuradiolla.

Vaatimuksia erilaisille ilmailutapahtumille

Pieni lentonäytös

Määritelmä

- Enintään yhden päivän kestävä lentonäytös
 - Yleisötilaisuus
 - ei taitolentoa lentäviä miehitettyjä suihkumoottorikoneita
 - enintään 5 ohjelmanumeroa.

Toiminto/tehtävä	Vaatus	Muuta
Tapahtuman johtaja	Nimettävä	Hoitaa myös näytöksen johtajan velvoitteet
Näytöksen johtaja	Tämän tehtävän edellyttämät tehtävät vaaditaan	Tapahtuman johtaja voi hoitaa myös tämän tehtävän oman tehtävänsä ohella
Lentopaikan pitäjä	Lupa vaaditaan	
Lentotoiminnan johtaja	Tarvittaessa	Ei virallinen nimike, tehtävänä välittää tietoa ilmailuradiolla ilma-aluksille lentotoiminnan aikana.
Riskiarvio	Vaaditaan	Tiedoksi Traficom + lentopaikanpitäjä Riskiarvion laajuudessa huomiotava OPS M1-2 kohdan 7.2 edellytykset
Tilapäiset ilmatilajärjestelyt (9.6)	Vaaditaan	Näytöksen johtajan (tarvittaessa) haettava tilapäistä R/D-aluetta
Asiakirjat (9.5)		Pienessä lentonäytöksessä vakuutusten (9.4.2), asiakirjojen (9.5), näytöslentäjän hyväksymistodistuksen (8) ja miehittämättömän ilma-aluksen kauko-ohjaajan pätevyyden (11.2.7) osalta riittää lentäjän antama vakuutus vaatimusten täyttymisestä.
Pelastuspalveluiden taso	Varmistettava	Pelastuspalveluiden tarpeellisen tason määrittelee pelastuslaitos
Kirjallinen tiedote lentäjille	Ei vaadita	
Suullinen tiedotustilaisuus	Vaaditaan	Tilaisuuden runko OPS M1-2, kohta 9.1.2
Raportointi	Vaaditaan	Näytöksen jälkeen Traficomille, OPS M1-2, kohta 9.8. Vapaamuotoinen käy

Lentokilpailu (Ei yleisötilaisuus, järjestetään lentoasemalla)

Määritelmä

- Kilpailulupa vaaditaan kun
 - tilaisuus järjestetään lentoasemalla;
 - ohjelmaan sisältyy taitolentoa; tai
 - mukana on ulkomaalaisia osanottajia.
- Jos lentokilpailu on samalla yleisötilaisuus, tulee noudattaa kaikkia OPS M1-2 vaatimuksia lukuun ottamatta näytöslentäjiä koskevia vaatimuksia (kohta 8), ellei lentokilpailuluvan ehdoissa toisin mainita.

Toiminto/tehtävä	Vaatus	Muuta
Tapahtuman johtaja	Ei vaadita	
Näytöksen johtaja	Ei vaadita	
Kilpailun johtaja	Vaaditaan	Vastaa kilpailun järjestämisestä ja lentotoiminnasta. Vastaa myös näytöksen johtajalle OPS M1-2:ssa määrättyistä vastuista ja tehtävistä.
Lentotoiminnan johtaja	Tarvittaessa	Ei virallinen nimike, tehtävänä välittää tietoa ilmailuradiolla ilma-aluksille lentotoiminnan aikana.
Lentopaikan pitäjän lupa	Vaaditaan	
Kilpailulupa	Ks. Ilmailulaki § 72	Kilpailulupa vaaditaan , kun 1) tilaisuus järjestetään lentoasemalla, 2) ohjelmaan sisältyy taitolentoa tai 3) mukana on ulkomaalaisia osanottajia.
Kilpailuilmoitus Traficomille	Vaaditaan	14 vuorokautta ennen, kun kyseessä kilpailusta, joka ei vaadi kilpailulupaa
Riskiarvio	Vaaditaan	Tiedoksi Traficom + lentopaikanpitäjä Riskiarvion laajuudessa huomioitava OPS M1-2 kohdan 7.2 edellytykset
Tilapäiset ilmatilajärjestelyt (9.6)	Vaaditaan	Kilpailun johtajan (tarvittaessa) haettava tilapäistä R/D-alueita.
Asiakirjat (9.5)		OPS M1-2 mukainen asiakirjalista
Pelastuspalveluiden taso	Varmistettava	Pelastuspalveluiden tarpeellisen tason määrittelee pelastuslaitos
Kirjallinen tiedote	Ei vaadita	
Suullinen tiedotustilaisuus	Vaaditaan	Tilaisuuden runko kohta 9.1.2
Raportointi	Vaaditaan	Näytöksen jälkeen Traficomille, OPS M1-2, kohta 9.8. Vapaamuotoinen käy

Kerhon järjestämä ”Fly-In” tapahtuma

Kun kyseessä ei ole lentonäytös tai lentokilpailu, tapahtuman ei katsota olevan OPS M1-2:sen asettamien vaatimusten piirissä. Esimerkiksi tässä kuvatus kaltaisen Fly-In-tapahtuma, joka täyttää alla listatut ehdot

- Ei lentonäytös (mutta mahdollisesti vierailevia ilma-aluksia tulee/lähtee)
 - Vierailevat ilma-alukset voivat olla myös ulkomaalaisia (lähtö/tulo paikalle)
- Ei taitolentoa (rajaus koskee sekä miehitettyjä että miehittämättömiä ilma-aluksia)
- Ei lentokilpailu
- Kerhon/lentopaikan toiminnan pienimuotoista esittelyä
 - **HUOM!** Voi ”muuttua yleisötilaisuudeksi”, jos tilaisuutta on merkittävässä määrin ennalta mainostettu yleisölle. Poliisin ohjeen mukaan, jos paikalle on odotettavissa yli 200 (kerhon ulkopuolista) henkeä, on tehtävä ilmoitus poliisille ja tilaisuudelle vaaditaan myös pelastussuunnitelma (pelastuslaitos). Katso pelastuslaki (379/2011) 16 § ja pelastustoimen ohjeet:
<https://pelastustoimi.fi/asiointi/yleisotilaisuuden-valvonta/yleisotilaisuuden-pelastussuunnitelma>.
- Kalustoesittelyä maassa
- Mahdollisesti yleisölennätystä

Toiminto/tehtävä	Vaatus	Muuta
Tapahtuman johtaja	Ei vaadita, suositellaan	
Näytöksen johtaja	Ei vaadita	Tapahtuman johtaja hoitaa myös tämän tehtävän velvoitteet soveltuvin osin
Lentotoiminnan koordinaattori	Tarvittaessa	Ei virallinen nimike, tehtävänä välittää tietoa ilmailuradiolla ilma-aluksille lentotoiminnan aikana.
Lentopaikan pitäjän lupa	Suosittelaa	
Ilmoitus Traficomille	Ei vaadita	Tapahtuma ei ole OPS M1-2 piirissä
Riskiärvio	Ei vaadita, suositellaan	Tiedoksi lentopaikanpitäjä
Tilapäiset ilmatilajärjestelyt (9.6)	Ei vaadita	Ei tarvetta; toimitaan normaalisti lentosääntöjen mukaan
Asiakirjat (9.5)	Ei vaadita	
Pelastuspalveluiden taso	Suosittelaa; jos yleisötilaisuus, vaaditaan pelastussuunnitelma	Pelastuspalveluiden tarpeellisen tason määrittelee pelastuslaitos
Kirjallinen tiedote	Ei vaadita	
Suullinen tiedotustilaisuus	Ei vaadita, suositellaan	Tapahtuman talkooväelle on tärkeää saada tietää, mitä tapahtuu ja milloin.
Raportointi	Ei vaadita, suositellaan	Näytöksen jälkeen Traficomille, OPS M1-2, kohta 9.8. Vapaamuotoinen käy

Turvallisuus ja riskiarviot

Turvallisuudella tarkoitetaan toimintaa tai toimintojen kokonaisuutta, jolla pyritään siihen, että uhkat ja riskit ovat hallinnassa, eli turvallisuus on tila, jossa henkilö- ja omaisuusvahinkojen mahdollisuus on vähennetty hyväksyttävälle tasolle ja sitä ylläpidetään tällä tasolla jatkuvan vaarojen tunnistamisen ja riskienhallinnan prosessien avulla.

Tapahtumaturvallisuus

Tapahtumaturvallisuus koostuu mm.

- yleisöturvallisuudesta,
- paloturvallisuudesta,
- ensiavusta,
- järjestyksenpidosta,
- rikosturvallisuudesta sekä
- elintarviketurvallisuudesta

Yleisöturvallisuus

Turvallisuus missä tahansa tapahtumassa, jossa on mukana yleisöä

- Säätelevät/ohjeistavat lait ja määräykset
 - Kokoon tumislaki (530/1999): 2 § (yleisötilaisuuden määritelmä), 3 luku Yleisötilaisuudet, 18 § Järjestyksenvalvojat
 - Pelastuslaki (379/2011): 16 §
 - Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011): 3 §
 - Pelastustoimen ohjeet: <https://pelastustoimi.fi/asiointi/yleisotilaisuuden-valvonta/yleisotilaisuuden-pelastussuunnitelma>
 - Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011): 7 §

Näytösturvallisuus (lentonäytöksessä)

- Ilmailumääräys OPS M1-2 kaikki vaatimukset täytyttävä
- Säätelevät/ohjeistavat lait ja muut määräykset
 - <https://www.easa.europa.eu/en/document-library/general-publications/egast-leaflet-ga-11-flying-displays-pilots>

Lentoturvallisuus

Ilmailujärjestelmän tila, jossa lentotoimintaan liittyvät riskit pidetään hyväksyttävällä tasolla.

OHJE ILMAILUTAPAHTUMIEN RISKIENHALLINTATAULUKON TEKEMISEEN

Tavoite

Riskienhallintataulukon laatimisen tavoite on ennaltaehkäistä vahinkoja ja onnettomuuksia ilmailutapahtumissa. Ensisijainen tavoite on taata ns. kolmannen osapuolen turvallisuus, joita ovat katsojat ja muut sivulliset ihmiset. Toisena tavoitteena on varmistaa tapahtumaan osallistuvien ihmisten eli lentäjien, lennättäjien, avustajien jne. turvallisuus. Kyse on siis erilaisten ilmailutapahtumien turvallisuudenhallinnasta.

Yleistä

Riskienhallintataulukon tekeminen tulee aloittaa riittävän ajoissa ennen tapahtumaa erityisesti, jos siinä tunnistetaan tarpeita esimerkiksi yleisten teiden liikennejärjestelyiden muutostarpeisiin. Lisäksi yleisötapahtumissa tulee arvioida ja suunnitella riittävät henkilöresurssit riskien perusteella. Taulukon täyttämistä ja läpikäyntiä on tehtävä tapahtuman suunnittelukokouksissa varsinkin isojen ilmailutapahtumien kohdalla, joissa on eri tehtäväalueiden vastuuhenkilöitä. Riskienhallintataulukkoa tulee päivittää tarpeen mukaan tapahtuman lähestyessä ja seurata riskejä aktiivisesti myös tapahtuman aikana.

Riskienhallintataulukko laaditaan tapahtumakohtaisesti ottaen huomioon sen laatu, sijainti ja muut erityispiirteet. Liitteessä olevaan taulukkoon on kirjoitettu valmiiksi tavallisimman riskit, mutta sitä pitää täydentää tarpeen mukaan.

Riskienhallintataulukon laatijan tehtävä on tunnistaa riskit, dokumentoida ne taulukkoon sekä määrittää keinot, miten tunnistetut riskit poistetaan tai minimoidaan.

Liitteessä on varsinainen riskienhallintataulukko, joka täytetään Ilmailumääräys OPS M1-2 vaatimusten perusteella.

Riskienhallintataulukon täyttäminen

1 Uhkan kuvaus

Uhkan kuvaus	Riskin kuvaus	Arvio riskistä			Riskejä pienentävät toimenpiteet	Arvio jäännösriskistä			Riskien seuranta tapahtuman aikana ja vastuuhenkilö
		T	V	Riskin hyväksyttävyys		T	V	Riskin hyväksyttävyys	

Uhkan kuvaus – sarakkeeseen on täytetty valmiiksi tyypillisiä tekijöitä. Tapahtuman luonteesta riippuen niitä on poistettava tai lisättävä.

Tapahtuman vastuuhenkilöiden tulisi ottaa huomioon vähintään seuraavat seikat:

- Ilma-aluksen hallinnan menetys näytös-, kilpailualueella tai sen ulkopuolella.
- Lento-oloihin ja laskuun liittyvät poikkeus- tai vaaratilanteet.
- Säätekijät
- Muun kuin tapahtumaan kuuluvan ilma-aluksen saapuminen alueelle tapahtuman aikana ja toimet ilmatilan rajoittamiseksi ja/tai lentoliikenteen ohjaamiseksi.
- Miehittämättömät ilma-alukset tapahtuman aikana.
- Vaaralliset aineet ja pyrotekniikka sekä tupakointi tapahtuma-alueella.
- Tiheään asutut alueet ja kokoontuneet väkijoukot näytöslinjan tai kilpailualueen läheisyydessä, joihin ilma-aluksilla voi olla vaikutusta, sekä melunhallinta.
- Maastoesteet.
- Ilmailutapahtumaan osallistuvien ja yleisötapahtumassa esillä olevien ilma-alusten sijoitus ja tarvittava siirtely.
- Inhimilliset tekijät (human factors).
- Näytöslinjan tai taitolentoboksin tms. näkyvyys ja mahdolliset havaintovirheet (esim. meren tai heijastusten vaikutus).
- Yleisten teiden ja ulkoilualueiden vaikutus sekä mahdollinen sulkeminen.
- Muiden kuin alueelle tulevien katsojien hallinta, mukaan lukien näytöslinjan tai kilpailualueen läheisyydessä olevat kiinteistöt.
- Muiden laadittavien riskiarvioiden huomioiminen esim. yleisötapahtumaan liittyen.

2 Riskin kuvaus

Uhkan kuvaus	Riskin kuvaus	Arvio riskistä			Riskejä pienentävät toimenpiteet	Arvio jäännösriskistä			Riskien seuranta tapahtuman aikana ja vastuuhenkilö
		T	V	Riskin hyväksyttävyys		T	V	Riskin hyväksyttävyys	

Uhkan perusteella **Riskin kuvaus** – sarakkeeseen kirjoitetaan mahdolliset seuraukset; näitä voi olla useampiakin kuin yksi. Keskeistä on miettiä ja kirjoittaa niitä seurauksia, joita uhkan toteutuessa voi tapahtua.

3 Arvio riskistä

Todennäköisyys (T)	Vaikutus (V)				
	Katastrofaalinen (5)	Vaarallinen (4)	Merkittävä (3)	Venäinen (2)	Mitätön (1)
Todennäköinen (5)	Ei hyväksyttävissä	Ei hyväksyttävissä	Ei hyväksyttävissä	Tarkastele	Hyväksyttävissä
Satunnainen (4)	Ei hyväksyttävissä	Ei hyväksyttävissä	Tarkastele	Tarkastele	Hyväksyttävissä
Vähäinen (3)	Ei hyväksyttävissä	Tarkastele	Tarkastele	Hyväksyttävissä	Hyväksyttävissä
Epätodennäköinen (2)	Ei hyväksyttävissä	Tarkastele	Tarkastele	Hyväksyttävissä	Hyväksyttävissä
Erittäin epätodennäköinen (1)	Tarkastele	Hyväksyttävissä	Hyväksyttävissä	Hyväksyttävissä	Hyväksyttävissä

Riskimatriisia käytetään tehdessä arvio riskistä. **Todennäköisyys (T)** luvuilla 1 – 5 ilmaistaan kuinka mahdollista uhkan toteutuminen on. **Vaikutus (V)** luvuilla 1 – 5 ilmaistaan kuinka vakavasta riskistä on kyse sen toteutuessa. Näiden tekijöiden yhteisvaikutuksella eli riskimatriisin perusteella dokumentoidaan taulukkoon, miten vakava riski on ja onko syytä toimenpiteisiin riskin pienentämiseksi. Riskin hyväksyttävyys kohtaan kirjoitetaan tulos: Ei hyväksyttävissä, Tarkastele tai Hyväksyttävissä.

4 Riskejä pienentävät toimenpiteet

Uhkan kuvaus	Riskin kuvaus	Arvio riskistä			Riskejä pienentävät toimenpiteet	Arvio jäännösriskistä			Riskien seuranta tapahtuman aikana ja vastuhenkilö
		T	V	Riskin hyväksyttävyys		T	V	Riskin hyväksyttävyys	

Riskejä pienentävät toimenpiteet – sarakkeeseen tulee kirjoittaa konkreettiset tehtävät, joilla riski poistetaan tai ainakin minimoidaan. Tämä kohta vaatii usein paljon miettimistä ja yhteistoimintaa koko järjestelyorganisaation kanssa. Kyse on taulukon tärkeimmästä sarakkeesta eli miten ennaltaehkäistään vakavia tapahtumia riskejä pienentämällä.

5 Arvio jäännösriskistä

Uhkan kuvaus	Riskin kuvaus	Arvio riskistä			Riskejä pienentävät toimenpiteet	Arvio jäännösriskistä			Riskien seuranta tapahtuman aikana ja vastuhenkilö
		T	V	Riskin hyväksyttävyys		T	V	Riskin hyväksyttävyys	

Arvio jäännösriskistä – sarakkeeseen tehdään riskimatriisin avulla uusi arvio, onko riski hyväksyttävissä. Tämän tulos on täysin riippuvainen riskejä pienentävistä toimenpiteistä.

6 Riskien seuranta tapahtuman aikana ja vastuhenkilö

Uhkan kuvaus	Riskin kuvaus	Arvio riskistä			Riskejä pienentävät toimenpiteet	Arvio jäännösriskistä			Riskien seuranta tapahtuman aikana ja vastuhenkilö
		T	V	Riskin hyväksyttävyys		T	V	Riskin hyväksyttävyys	

Riskien seuranta – sarakkeeseen kirjoitetaan, miten niitä seurataan tapahtuman aikana aina briefingeistä ja lentonäytösten harjoituksista alkaen. Vastuuhenkilöiksi voi tässä sarakkeessa nimetä tapahtuman johtajan/lentonäytöksen johtajan lisäksi henkilön, joka osaltaan vastaa kyseisestä riskialueesta esim. yleisöalueen vastaava tai starttimestari lentojen koordinoinnissa.

LIITE LENTONÄYTÖKSEN TAI -KILPAILUN RISKIENHALLINTATAULUKKO

Tapahtuman nimi:	Tapahtuman päivämäärä:
Tapahtuman luonne: Lento-/lennätyskilpailu	
Riskiarvion laatijat:	

Tapahtuman kuvaus (kirjoita kuvaus tähän):

- Paikka ja ajankohta
- Kilpailun vastuuhenkilöt
- Kilpailuun osallistuva kalusto
- Onko kyseessä yleisötapahtuma vai ei?

Muutostenhallinta:

Revisio	Päivämäärä	Kilpailun johtajan hyväksyntä riskiarviolle	HUOM.

RISKIMATRIISI

Todennäköisyys (T)	Vaikutus (V)				
	Katastrofaalinen (5)	Vaarallinen (4)	Merkittävä (3)	Vähäinen (2)	Mitätön (1)
Todennäköinen (5)	Ei hyväksyttävissä	Ei hyväksyttävissä	Ei hyväksyttävissä	Tarkastele	Hyväksyttävissä
Satunnainen (4)	Ei hyväksyttävissä	Ei hyväksyttävissä	Tarkastele	Tarkastele	Hyväksyttävissä
Vähäinen (3)	Ei hyväksyttävissä	Tarkastele	Tarkastele	Hyväksyttävissä	Hyväksyttävissä
Epätodennäköinen (2)	Ei hyväksyttävissä	Tarkastele	Tarkastele	Hyväksyttävissä	Hyväksyttävissä
Erittäin epätodennäköinen (1)	Tarkastele	Hyväksyttävissä	Hyväksyttävissä	Hyväksyttävissä	Hyväksyttävissä

RISKIENHALLINTATAULUKKO

Uhkan kuvaus	Riskin kuvaus	Arvio riskistä			Riskejä pienentävät toimenpiteet	Arvio jäännösriskistä			Riskien seuranta tapahtuman aikana ja vastuuhenkilö
		T	V	Riskin hyväksyttävyys		T	V	Riskin hyväksyttävyys	
Esimerkki: Asentotajun menetys	Lentäjä menettää ilma-aluksen hallinnan näytöslennolla	3	5	Ei hyväksyttävissä	Lentäjillä voimassa olevat PDA:t sekä riittävä harjoittelukokemus esitettävästä ohjelmasta.	1	5	Tarkastele	Lentonäytöksenjohtaja vastaa. Näytöksenjohtaja korostaa aamubriefauksessa lentäjien henkilökohtaista voinnin ja väsymyksen arviointia sekä mahdollisen säätilan aiheuttamat haasteet horisontin havaitsemisessa.
Sääolosuhteet									
Moottorihäiriö tai muu vakava tekninen häiriö									
Lentoonlähtöön ja laskuun liittyvät vaaratilanteet									

Muu lentoliikenne aiheuttaa vaaratilanteen.									
Tiheään asutut alueet, katsojat									
Lento-onnettomuus ?									
Ilma-aluksen hallinnan menetys									
Vaaratilanteet asematasolla									
Meluhaitta									